

Posudek na bakalářskou práci

Název: Strukturace prostoru domácnosti na příkladu tří rodin žijících v jihoslovenské vesnici

Autor: Veronika Šedivková

Universita Karlova, Fakulta humanitních studií, Praha 2009, 56 s. + příloha

Vedoucí práce: Mgr. Hedvika Novotná

Práce Veroniky Šedivkové je jedním z prvních ucelených textů, které zúročují terénní antropologický výzkum kolektivu badatelů FHS UK – učitelů a jejich studentů. V rámci mnoha antropologických témat si autorka vybrala velice inspirativní a i originální otázku: Jak členové domácnosti reflektují prostor bytu a jaké aspekty tyto postoje ovlivňují?

K práci přistoupila velice systematicky, což se také odráží v strukturaci vlastního textu. Z důvodu nerozpracovanosti tohoto tématu v antropologii sáhla k psychologické literatuře, která ji nabídla dle mého soudu vyhovující výchozí interpretační rámec. Pravdou je, že mohla pracovat jako s výchozím i s jiným teoretickým rámcem, který by např. jinak řešil otázku vztahu jedince a prostoru (antropologie hranic), nebo použít koncepty Appaduraie – agency. Pak by ale vznikla jiná práce, která by si všímala aspektů, které možná ani Veronika ve svém výzkumu nesledovala. Na druhou stranu nelze říci, že by antropologickou a sociologickou literaturu dotýkající se daného problému neznala, protože na ni odkazuje v textu a posiluje tak interpretace, které nabízí.

Z hlediska metodologického je práce vyvážená. Přesně vymezuje metodologická východiska, techniky sběru dat, vzorek a je si vědoma detailnosti v pojetí práce (právě toto pokládám za cenné). Za šťastné pokládám výběr rodin, neboť jsou co do sociokulturně demografických charakteristik podobné, ale svým image v obci jiné. Tím také autorka potvrzuje svoji citlivost na sociokulturní kontext zkoumané lokality. Přesto v textové části bych doporučila se více zamyslet nad řazením odstavců, reflektovat slovník (s. 11 škodlivé, s. 12 doplňující prostředek) a kontrolovat číselné údaje (s. 11. věk informátora Daniela). Možná by nebylo nezajímavé se dočíst něco o možnostech bydlení v obci, počtu domů, počtu členů domácností. Přestože by to autorce nepomohlo nijak ve vlastních interpretacích, zvýšilo by to výpovědní hodnotu práce.

Prezentaci vlastního výzkumu a interpretaci dat velice detailně strukturovala. Vyšla z popisu materiálního stavu domů/bytů a směřovala k mentálním reprezentacím, které nabízeli informátoři. Formulovala sedm stěžejních kategorií (1. ovlivnění prostorového uspořádání, 2. reflexe stavu prostorového uspořádání, 3. můj prostor, 4. vytváření mého prostoru, 5. vyčlenění mého prostoru, 6. ti druzí v prostoru domu/bytu, 7. funkce prostoru), které byly obsahem rozhovoru s informátory o jejich domě/bytě. Autorka je prezentuje jednotlivě s akcentem na pojetí v rámci sledovaných rodin. Opakování informací o každé rodině na jednu stranu čtenáře trochu ukolébává. Zároveň ho ale postupně vtahuje do chápání prostoru jednotlivými členy domácnosti, kteří byly zahrnuti či se nechali zahrnout do výzkumu. Oporu v textu pak Veronika nabízí ve shrnutích, kde vyzdvihuje zásadní momenty v chápání prostoru domu/bytu jednotlivých rodin, a to v obrácené situaci - sleduje obsahy a argumenty, které informátoři s kategorií spojují. Zde by bylo možno někdy se závěry polemizovat, ale vždy na úrovni superdetailu (např. s. 23 nevím, zda paní Vstřicná ve výpovědi na s. 22 mluví o úklidu). Pracovanost práce se pak promítá do obsáhlého závěru.

Nechat hodnotit práci člověkem, který zná možná lépe výzkumný terén než autor, je velkou výzvou. Tento expert zaujímá názor nejen k interpretacím, kauzalitám, které autor textu objevuje, ale kontroluje i fakticitu sdělovaného. Chyby na této úrovni, které posuzovatel neznalý terénu nemůže vidět, mohou celou práci v očích znalce prostředí devalvovat. Oceňuji, že Veronika se takových chyb nedopustila. Rozdíly, které vznikly, vyplývají z reflexe sociální reality badatelem a jsou tedy alespoň pro mne dalším bonusem, který práce přináší. (Např. deklarace národnosti u Bystrých, zaměstnání paní Výjimečné.)

Bylo by nespravedlivé nezmínit i formální stránku práce. Text je výtvarně jednotný a kladně lze hodnotit zejména přílohy, které kromě radosti čtenáře, že vidí obrázek (reakce na jinou oobrázkovanou práci), pomáhají čtenáři orientovat se v popisované realitě.

Práci Veroniky Šedivkové pokládám za originální, přínosnou a podnětnou pro další bádání na daném poli. Hodnotím ji jako výbornou.

V Praze 26. srpna 2009

PhDr. Dana Bittnerová, CSc.